

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

ABIKS TAOTLEJALE

Eesti maaelu arengukava 2014-2020 Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus 2018

Taotluse vastuvõtt 2.– 21. maini

**Tallinn
Tartu
2018**

1. EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014–2020 PINDALA- JA LOOMATOETUSED 2018. AASTAL	3
2. POOLLOODUSLIKU KOOSLUSE HOOLDAMISE (PLK) TOETUS	3
3. KOHUSTUS	12
3.1. Kohustuse üleandmine	12
3.2. Kohustuse suurendamine	13
4. TAOTLEMINE	13
4.1. Taotleja andmete kandmine registrisse	13
4.2. Alade joonistamine „Minu niidud“ teenuses	13
4.3. PLK alade kooskõlastamine Keskkonnaametis	15
4.2. Taotluse täitmine vanas e-PRIAs	16
4.3. Taotluse esitamine	16
5. TAOTLUSEL ESITATUD ANDMETE MUUTMINE VÕI TAOTLUSE MENETLEMISE LÕPETAMINE	18
5.1. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist	18
5.2. Taotluse menetlemise lõpetamine (annulleerimine)	18
5.3. Vääramatu jõud ja erandliku asjaolud	19
6. TAOTLUSE KONTROLLIMINE	20
6.1. Halduskontroll	21
6.2. Kohapealne kontroll	21
7. TOETUSE VÄHENDAMINE	22
7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse alusel sh pindalade erinevuse tõttu	22
7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest	23
7.3. Toetuse vähendamine taotluse hilinenult esitamise eest	23
7.4. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust	23
7.5. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu	23
8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE	24
9. TOETUSE MAKSMINE	24
10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE	25
11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE	25
12. TOETUSE ANDMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE	25
13. MAKI TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID	26
13.1. Eesti õigusaktid	26
13.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused	26
13.3. Muud dokumendid	27

1. EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014–2020 PINDALA- JA LOOMATOETUSED 2018. AASTAL

13. veebruaril 2015. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Eesti maaelu arengukava 2014–2020](#) (edaspidi MAK). 2018. aastal saab taotleda järgmisi MAK pindala- ja loomatoetusi (maaeluministri 12.02.2018 määrus nr 8 [„2018. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused“](#)):

1. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede ehk põllumajanduslik keskkonnatoetus:
  - 1.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetus
  - 1.2. Piirkondlik mullakaitse (MULD) toetus
  - 1.3. Piirkondlik veekaitse (VESI) toetus
  - 1.4. Keskkonnasõbraliku aianduse toetus: keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus (KSA) ja keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse (KSK) toetus
  - 1.5. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetus
  - 1.6. Ohustatud tõugu looma pidamise (OTL) toetus
  - 1.7. Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetus
2. Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetus
3. Loomade heaolu (LHT) toetus
4. Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav (NAT) toetus
5. Natura 2000 erametsamaa (NAM) toetus

Käesolev „Abiks taotlejale” käsitleb poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlemiseks vajalikku infot.

2. POOLLOODUSLIKU KOOSLUSE HOOLDAMISE (PLK) TOETUS

Maaeluministri 22. aprilli 2015 määrus nr 38 [„Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“](#) kehtestab PLK toetuse andmise tingimused ja korra. Toetuse üldeesmärk on parandada poollooduslike koosluste ja nendega seotud liikide seisundit, sealjuures parandada poollooduslike koosluste hooldamise kvaliteeti ja suurendada hooldatavate alade pindala ning põllumajandusloomade abil hooldatavate poollooduslike koosluste osa; säilitada ja suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust.

[EL-i loodusdirektiivi \(92/43/EMÜ\)](#) kohaselt tuleb säilitada või taastada kõigi üle-euroopaliselt ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne seisund. Poollooduslikud kooslused on olulised loodusliku mitmekesisuse säilitamisel. Hinnanguliselt vajab Eesti kaitstavatel aladel säilitamist 60 000 ha erinevaid niidukooslusi, käesoleva toetuse eesmärgiks on tagada aastaks 2020 regulaarne hooldus vähemalt 40 000 hektaril.

Toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

PLK toetust saab taotleda füüsiline isik, juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega ühendus. Toetust saab taotleda tingimusel, et taotleja hooldab maad õiguslikul alusel, s.t on maa omanik või omab kehtivat rendilepingut. Nõue kehtib kõikide pindalatoetuste taotlemisel.

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse (edaspidi *register*). Täpsemat infot vt ptk [4. Taotlemine](#).

Toetusõiguslik poollooduslik kooslus

PLK toetust võib taotleda vähemalt 0,1 hektari suuruse hoolduskõlbliku poolloodusliku koosluse või selle osa kohta, mis on kantud keskkonnaregistrisse ning asub [looduskaitseaduse § 4 lõike 1 punktides 1, 2, 4 ja 5](#) nimetatud kaitstaval loodusobjektil.

PLK toetust saab taotleda vaid sellisele poollooduslikule kooslusele, mis on hoolduskõlblik. Hoolduskõlblik poollooduslik kooslus on kaetud niidutaimestikuga ning on hooldatav niitmise ja niite kokkukogumise või karjatamise teel. Alal peab domineerima niidutaimestik. Taimestikuta alad võivad olla hajusalt üle ala – kui vastav ala on suurem kui 0,05 ha, arvatakse kogu see osa toetusõiguslikust pinnast välja.

Poollooduslik kooslus, kus niidutaimestik ei domineeri, loetakse toetusõiguslikuks vaid sellisel juhul, kui alal on taastamistööd korrektselt lõpetatud ja on loodud tingimused niidutaimestiku taastamiseks kiireimal viisil. Taastamistööd loetakse lõppenuks, kui ala vastab vähemalt [loodushoiutoetuse määruses](#) sätestatud taastamise tingimustele – maha ei ole jäänud raidmeid diameetriga üle 5 cm ja pikkusega üle 50 cm ning kännud on lõigatud võimalikult madalalt, mitte kõrgemalt kui 15 cm maapinnast; loopealsel taastamistööde lõppemisel on kadakate ja muu puittaimestiku liituvus maksimaalselt 0,3; puisniidu ja puiskarjamaa taastamistööde lõppemisel ei ületa liituvus 0,4 ja põõsarinde liituvus on kuni 0,1.

Nende alade puhul, kus on hiljaaegu lõppenud taastamistööd, tuleb silmas pidada, et toetust saab taotleda juhul, kui seal on võimalik teha PLK määruse kohaseid tegevusi – ala niidetakse ja niide kogutakse kokku või karjatatakse - see tähendab, et loomad on, millest toituda.

Kogu kohustuseperioodi jooksul tuleb taotlejal endal tagada selline ala hooldamine, et ala säiliks hooldatavana ja elupaiga seisund ei halveneks. Taotleja peab vajaduse korral kohustuseperioodi vältel harvendama puid-põõsaid ja tõrjuma võsa ning pilliroogu.

Kadakatega poollooduslikku kooslust ei loeta toetusõiguslikuks, kui puittaimede liituvus on suurem kui 0,5. Erandina on abikõlblikud vaid sellised üle 0,5 liituvusega kadakatega niidualad, kus kadakad või muu puittaimestik on tüvedena, nii et alal on ülepinnaliselt olemas niidutaimestik, sealjuures on niidule omane rohustu olemas ka kadakate all; ala on takistusteta ülepinnaliselt hooldatav, seal ei esine tihedaid kadakatukkasid ja lehtpuuvõsa puudub. Sellisel alal aitavad kadakad tagada söödabaasi loomadele – kadakate raiumisel oleks heina tootmine väiksem.

Toetusõigusliku pinna osaks on üle 0,5 liituvusega puittaimestikuga tukad juhul, kui need ei ole suuremad kui 0,05 hektarit. Siiski tuleb silmas pidada, et kogu ala liituvus koos vastavate kuni 0,05 hektari suuruste tukkadega ei ületaks 0,5. See tähendab, et kui jagada kuni 0,05 hektari suurused tihedamad tukad kogu ala peale laiali, siis peab ka sellisel juhul jääma kogu ala liituvus alla 0,5. Seega kui kogu ala üldine liituvus on 0,3-0,4, siis üle 0,5 liituvusega tihedaid kuni 0,05 hektari suuruseid tukkasid ei saa olla palju, sest vastasel juhul ületatakse kogu ala lubatud liituvust.

Toetusõiguslik on selline puisniit ja puiskarjamaa, kus on valdavalt niidutaimestik või kus on taastamistööd lõppenud ja on loodud tingimused niidutaimestiku kujunemiseks.

Puisniidu ja puiskarjamaa puurinde liituvus (võrade projektioonide osakaal maapinnal) on tavaliselt 20–40%, kuid see võib oluliselt erineda niiduti ja ka ühe niidu piires. Siiski ei tohiks keskmine liituvus (koos suurte põõsastega, nt sarapuudega) tõusta üle 50%, vastasel juhul on pärsitud niidutaimede areng ja maapinnal hakkab domineerima hõre, metsaliikidest dominantidega taimkate. Keskmine puurinde liituvus ei tohi mingil juhul langeda ka alla 10–20%, sest sel juhul kaob neile omane mikrokeskkond. Heas seisundis puisniidul ei tohi põõsarinde liituvus eraldi võetuna ületada 10%. Põõsarinde kasvamine üle selle viitab puisniidu looduskaitsele väärtuse halvenemisele.

Puisniite ja puiskarjamaid iseloomustab lagedamate (sageli üksikute vanade puude ja põõsastega) niidulaikude vaheldumine erineva tihedusega puude rühmadega.

Puiskarjamaadega väga sarnased on karjatatavad metsad. Nende eristamisel võetakse aluseks rohttaimestiku iseloom: karjatatavate metsade rohurinne sarnaneb metsale omase rohttaimestikuga, puiskarjamaadel domineerivad aga niiduliigid, sealjuures kasvab karjamaade umbrohte (nt tuliohakas) või vähem väärtuslikke, kuid vastupidavamaid heintaimi (nt luhtkastevars).

PLK toetusõigusliku maa hulka arvatakse järgmised elemendid ja objektid:

- 1) [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 3–5 ja 7-10 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks võivad olla puude rida, puude või põõsastega hekk, kiviaed, looduse üksikobjekt, kinnismälestis ja kaardistatud pärandkultuuriobjekt;
- 2) maa, millel asub kiviaed, heinaküün või loomade varjualune;
- 3) kuni kahe meetri laiused maastiku joonelemendid;
- 4) kuni 0,05 hektari suurused puude ja põõsastega kaetud alad, kus puudub niidutaimestik, kuid mis on seotud traditsioonilise põllumajandustegevusega või keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseiga;
- 5) kuni 0,05 hektari suurused väikeveekogud ja taimestikuta alad. Väikeveekogude ja taimestikuta alade maksimaalne suurus ei kehti rannaniitude puhul, seal on toetusõiguslikud kõik taimestikuta ala osad, näiteks soolakud, veelombid, lõukad ja teised rannaniidule iseloomulikud rannikuelupaigad olenemata pindalast. Siiski tuleb silmas pidada, et toetust makstakse hooldustegevuse elluviimiseks, st toetusega kompenseeritakse poolloodusliku koosluse niitmise ja karjatamisega kaasnev saamata jäänud tulu ja täiendav kulu ning seepärast peaks suurema osa taotletavast alast moodustama [PLK määruse](#) § 5 lõikes 4 nimetatud hoolduskõlbliku maa kriteeriumitele vastav ala;
- 6) rannaniidul kõik sellised ala osad, kus taimestik puudub, olenemata ala osa suurusest, välja arvatud taimestiku piirist mere poole jäävad liiva- ja kliburannad;
- 7) roostik, mida on viimase aasta jooksul niidetud või karjatatud [PLK määruse](#) § 10 lõike 3 kohaselt;
- 8) pinnasteed, mis on üle 50 % ulatuses kaetud niidutaimestikuga ning mida hooldatakse niitmise või karjatamise teel. Pinnasteed tuleb taotlejal iga-aastaselt hooldada. Kui pinnasteed on kaetud niidutaimestikuga, aga seda ei hooldata, siis selline pinnasteed ei ole toetusõiguslik.

Mis toetusi saab või ei saa taotleda samale pinnale?

1. PLK toetust ei või taotleda maa kohta, mille kohta on taotletud teisi MAK alusel antavaid pindalatoetusi, näiteks põllumajanduslikud keskkonnatoetused, MAH toetus, NAT toetus ja NAM toetus.
2. Samuti ei või PLK toetust taotleda puiskarjamaa ja kadakatega niidu kohta, mille kohta taotletakse ühtset pindalatoetust (ÜPT).
3. Puisniidu, muu niidu ja lisategevusega rannaala ühikumääraga aladele saab täiendavalt taotleda [ÜPT toetust](#) selles ulatuses, mis vastab ÜPT tingimustele ja kuhu on moodustatud taotleja avalduse alusel põllumassiiv.

Näiteks ei vasta üldjuhul puisniidud ÜPT saamise tingimustele, kuna hektari kohta on puid rohkem kui 50. Kui aga puisniidu sisse jääb vähemalt 0,3 hektari suurusel lagedamaid põllumajandusmaa osasid, mis vastavad ühtse pindalatoetuse saamise tingimustele, siis nende kohta on võimalik täiendavalt taotleda ÜPTd.

Puisniidu, muu niidu ja lisategevuse ühikumääraga PLK toetust saab taotleda ÜPT põldude kohta vaid juhul, kui on tegemist sama taotlejaga. Lubatud ei ole selline olukord, kus ühe ja sama pinna kohta taotlevad toetust erinevad isikud. Näiteks taotleb PLK toetust rentnik ja ÜPTd maaomanik – sama ala kohta erinevaid toetusi taotledes peab olema tegemist sama taotlejaga.

Nõuetele vastavus

Toetuse saaja peab täitma kohustuseperioodi jooksul oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ (HPK) sätestatud nõudeid ning [kohustuslikke majandamisnõudeid](#) (KM). Nõuetele vastavuse süsteem ja nõuded on pikemalt kirjeldatud trükises „[Nõuetele vastavus ja rohestamine 2018](#)“ ning [PRIA kodulehel](#).

PLK baasnõuded

Taotlejal tuleb täita järgmisi baasnõudeid:

- 1) poollooduslikku kooslust ei tohi kahjustada. Kahjustamiseks loetakse taimkatte (rohukamara) hävitamist ja kooslusele mitteomase liigilise koosseisu kujundamist. Keelatud on väetamine, taimekaitsevahendite kasutamine, mullaharimine, metsa istutamine, maapõue kasutamine, loata ehitiste püstitamine või laiendamine, sh tiigi jm veekogu ning maaparandussüsteemi rajamine, v.a juhul, kui tegevus on kooskõlas looduskaitseadusega;
- 2) taotleja kannab andmed majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;
- 3) poolloodusliku koosluse alal, kuhu toetust taotletakse, peab olema kohapeal visuaalselt tuvastatav piir.

Näiteks võib looduslikuks piiriks lugeda kraavi, jõge, teed, järve ja põhikaardi kõlviku piiri. Tehislikuks piiriks loetakse eelkõige katastripiiri, vaia, tara, kiviaeda, puude märgistamist. Taotleja võib koosluse piiri ka muul viisil tähistada, kuid see peab olema selgelt ja visuaalselt tuvastatav.

Selgelt peavad olema piiritletavad erineva ühikumääraga alad. Näiteks kui tegemist on rannaniiduga, kus ühele osale taotletakse karjatamise ühikumääraga toetust ja teisele osale niitmise ühikumääraga toetust, siis kuna ühikumäär niitmisel ja karjatamisel on erinev, tuleb tagada eraldi visuaalne piir nii karjatatavale alale kui ka niidetavale alale.

Visuaalse piiri nõuet on rikutud, kui:

- taotletud alal puuduvad kohapeal visuaalselt tuvastatavad piirid, ja
- taotleja ei oska kontrolliasutustele kohapeal ette näidata taotletud ala piiri.

Toetatavad tegevused

Toetatava tegevuse nõudeid tuleb täita PLK toetusõiguslikul maal, mille kohta PLK toetust taotletakse, sealjuures peab poollooduslikku kooslust hooldama viisil, mis on saanud Keskkonnaameti (KeA) nõusoleku.

Taotleja hooldab kohustuseperioodi vältel poollooduslikku kooslust meetme määruses sätestatud nõuetekohase niitmise või karjatamise teel. Lisaks võib KeA ette näha määruses sätestatud korrast erinevaid nõudeid, kui see on looduskaitsealalt põhjendatud. Säte on vajalik selleks, et toetuse saamise eesmärgil ei tuleks täita nõudeid, mis on vastuolus kaitstava loodusobjekti kaitsekorruga.

Puisniitu tuleb hooldada niitmise teel, ala tuleb niita kooskõlas niitmisele seatud nõuetega. Traditsiooniliselt on puisniitudel tehtud eelkõige heina. Kui puisniidul karjatatakse enne niitmist loomi, muutub koosluse tüüp: puisniidust saab puiskarjamaa. Puiskarjamaa erineb puisniidust selle poolest, et seal ei tehta heina ja kari lastakse alale niipea, kui ilmad lubavad (kari on seal lume tulekuni). Ala karjatamine mõjutab tugevasti taimkatte liigilist koosseisu ehk muudab selle

liigirikkest, kuna levima hakkavad vaid karjatamist taluvad liigid. Kuna loomad eelistavad süüa teatud liiki taimi, väheneb ajapikku kooslusel ka selliste taimeliikide osakaal.

Vajadusel võib sügisel puisniidul pärast niitmist piisava rohukasvu korral lühiajaliselt (mitte üle kuu aja ja mitte varem kui alates septembrist) ädalal loomi karjatada madala koormusega (mitte üle 0,5 loomühiku/ha). Oluline on, et säiliks puisniidu majandamine niiduna ning ta ei muutuks ajapikku puiskarjamaaks.

Puiskarjamaad tuleb hooldada karjatamise teel kooskõlas karjatamisele seatud tingimustele.

Rannaniidul ja loopealsel on lubatud vaid karjatamine. Niitmine on lubatud põhjendatud juhtudel vaid KeA nõusolekul.

KeA annab loa niitmiseks, juhul, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- niitmine on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks;
- alalt on võimalik teha heina, sealjuures niide kokku koguda.

Rannaniidul on eriti olulised hästi hooldatud madalamad kohad. Kui karjatamisel loomad söövad sealt ja trambivad ala madalamates osades, siis niitmisel on oht, et need jäävad hooldamata või niidukiga niites jääb hein liialt kõrgeks. Kui aga vana taimestik veekogudesse jääb, hakkab see seal kogunema ja ajapikku lagunema. Nii ei sobi need ei kahlajatele, kuna kulukiht takistab maapinnalt toidu kättesaamist, ega ka kahepaiksetele sigimiseks, kuna neis pole laguneva taimestiku tõttu piisavalt hapnikku.

Loopealsetele niitmisloa andmisel arvestab KeA niidu produktiivsust – heina kasv peab olema piisavalt suur, et sealt oleks võimalik heina teha ning maha niidetud heina kokku koguda. Samuti antakse luba siis, kui niitmine on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks.

Loopealse võib jätta kohustuseperioodi jooksul ühel aastal hooldamata, kui loopealne on heas seisus ja vähese produktsiooniga (vähese heina kasvuga). Puhkeaasta taotlemiseks tuleb toetuse saajal saada KeAlt nõusolek hiljemalt kohustuseaasta 1. augustiks. KeA arvestab nõusoleku andmisel järgmisi asjaolusid:

- ala on ülepinnaoliselt heas seisus või ülepinnaoliselt hooldatud vähemalt puhkeaastale eelneval kolmel aastal;
- avatud kohtades on niidukamar (võib olla laiguti hävinud suurema karjatamiskoormuse tõttu);
- põõsaste katvus on kuni 30%;
- puhkeperioodile eelneval aastal on karjatamiskoormus olnud piisav: vähemalt 50% alast on karjatamisperioodi lõpuks madalaks söödud rohustuga (kuni 5 cm kuivadel loopealsetel ja kuni 10 cm niisketel loopealsetel);
- alal puudub noor lehtpuuvõsa. Noore lehtpuuvõsa esinemise korral tuleb puhkeaasta jooksul või puhkeaastale eelneval aastal see eemaldada;
- ala taastamisest on möödas rohkem kui viis aastat.

Karjatataval alal on lubatud eelnevalt niitmine, kui niitmine ja niite kokkukogumine on tehtud hiljemalt 1. augustiks ja 1. oktoobriks tagatakse karjatamise tulemusele seatud tingimused. Loopealsel ja rannaniidul on eelnev niitmine lubatud üksnes KeA nõusolekul. Ka nendel aladel, kus enne karjatamist soovitakse niita ja niide kokku koguda, ei ole niitmistööd lubatud enne 10.juulit, kui kaitset korraldav dokument või KeA ei näe ette teisiti.

Ajalooliselt on olnud loomade ädalal karjatamine tavapärase praktika: loomad lasti heinamaale mõned nädalad pärast suvist heinategu, kui pealekasvanud biomass oli piisavalt suur. Eriti hea on selline ala hooldamine lindudele, kes eelistavad kevadel vähese kulukihiga alasid, samuti on linnupoegadel paksu kulukihiga kaetud maapinnalt toidu kättesaamine raskendatud.

Mõne poollooduslikest kooslustest sõltuva linnuliigi arvukuse vähenemine on tingitud liialt kõrgest rohustust, pesitsusalade kulustumisest ning tüüpiliste lompide ja soonekohtade pinnastruktuuri kadumisest. Sellised tagajärjed võivad olla, kui ala niidetakse suve alguses ning sügiseks on peale kasvanud ulatuslik biomass. Seepärast on oluline soodustada niidetavatel aladel järelkarjatamist.

Hekseldamine ei ole hooldataval poollooduslikul kooslusel lubatud. Karjatatava poolloodusliku koosluse taimikut, mille kohta toetust taotletakse, on lubatud üle niita või hekseldada üksnes KeA eelneval kirjalikul nõusolekul, sealjuures võib KeA vajaduse korral seada tingimuseks heksli/niite kokkukogumise.

Karjatatava ala üleniitmine või hekseldamine on täiendav vahend ala hea seisundi tagamiseks või parema seisundi loomiseks. Üleniitmine või hekseldamine ei saa olla vahend puuduliku karjatamise kompenseerimiseks. Enne loavälja andmist teeb KeA kohapealse kontrolli hindamaks, kas ala on piisavalt hooldatud. See tähendab, et kogu alal on tuvastatav loomade viibimine ja toitumine ning vähemalt 50% alast on madalaks söödud rohustu.

Üleniitmise või hekseldamise luba antakse karjatatavatel aladel pärast piisava karjatatavuse tagamist, sealjuures hinnatakse loa andmisel, kas taotleja on teinud endast oleneva ala heaks hooldamiseks. Seda hinnatakse muuhulgas selle põhjal, et karjatamisega ei ole viivitatud, vaid on alustatud optimaalsel ajal, tagatud on optimaalse suurusega karjakoplid ning piisav loomkoormus. Luba antakse, kui see on vajalik nende taimede niitmiseks või hekseldamiseks, mida loomad meelsasti ei söö, või ebasoovitavate dominantliikide allasurumiseks. Kui söömata heina biomass on suur, võib KeA määrata heksli/niite kokkukogumise. Eriti halb on niite/heksli mahajätmine rannaniitude madalamatesse veekogudesse, kus see hakkab lagunema ning loob ebasoovitavad tingimused nii kahlajatele kui ka kahepaiksetele.

Kui luba küsitakse sellise karjatatud ala kohta, kus madalaks söödud rohustu ulatus jääb alla 50%, aga taotleja on eelnevalt taganud optimaalse karjatamise (piisav loomkoormus, karjatamisega alustamine ei ole jäetud hilisele ajale jne), ning luba küsitakse eesmärgiga tagada loomadele uus sööt värske heina näol, siis võib KeA kaaluda võimalust anda luba üleniitmiseks või hekseldamiseks, kui see on elupaiga seisundi säilitamiseks ja parandamiseks vajalik. Sealjuures tagab taotleja 1. oktoobriks nõutud karjatamistulemuse (loomade viibimine ja toitumine kogu alal ning 50% ulatuses madalaks söödud rohustu).

Puittaimestiku üleniitmine või hekseldamine võib olla vajalik taastamisjärgsel puiskarjamaal juurevõsu allasurumiseks ja karjatataval rannaniidul, kui loomade karjatamine ei suuda ära hoida kadakate või võsa pealekasvamist.

Selleks, et poollooduslikel kooslustel kasutataks alade hooldamiseks sobivaimaid hooldamisvõtteid, on oluline taotlejatele sellealast teavet jagada. Seetõttu peab taotleja või tema esindaja olema hiljemalt esimese kohustuseaasta 20. juuniks osalenud KeA korraldatud MAK 2014–2020 poolloodusliku koosluse hooldamise koolitusel, kus jagatakse juhiseid alade hooldamiseks ja selgitatakse toetuse saamise tingimusi.

Osalema peab just perioodi 2014–2020 poolloodusliku koosluse hooldamise koolitusel ning eelmisel perioodil läbitud koolitust ei arvestata nõude täitmisel, kuna võrreldes eelmise perioodiga on toetuse saamise nõuded muutunud.

Kui taotleja suurendab esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pinda rohkem kui 15% ja algab uus kohustus, siis koolitust uuesti läbima ei pea.

Tulenevalt toetuse eesmärgist makstakse toetust alade kohta, kus tagatakse elupaiga hea seisund

või selle paranemine. Seepärast määrab KeA toetuse saajale lisatingimusi, kui see on vajalik toetuse eesmärkide saavutamiseks. Näiteks:

- rannaniitudel ja teistel karjatatavatel aladel võib KeA ette näha madala kadaka, männi ja võsa eemaldamise.
Karjatamistegevusest ainuüksi ei pruugi piisata, et tagada elupaiga hea seisundi säilimine. Kui madalal männil, kadakal, võsal lasta kasvada, halvendab see elupaiga seisundit ja elupaigast sõltuvate liikide käekäiku. Nii kaotab ajapikku mõtte ka poolloodusliku koosluse karjatamiseks makstav toetus, kui eesmärki - säilitada elupaga hea seisund - ei saavutata;
- lähiaastatel taastatud puiskarjamaadel, mida ohustab juurevõsu pealekasvamine, tuleb lisaks karjatamisele eemaldada juurevõsu, näiteks tuleb ala üle käia võsalõikuriga vms. Veel aastaid peale taastamistööde lõppu võib ala ohustada juurevõsu. Ainult karjatamisest ei pruugi juurevõsu pealekasvu takistamiseks piisata. Kui juurevõsul lasta kasvada, kasvab ala ajapikku uuesti kinni;
- kui pärast karjatamist jäävad alale piirkonnad, kus loomad pole toitunud, siis tuleb need ala osad üle niita, ja kui heina biomassi on suur, siis ka niide kokku koguda. Loomade poolt söömata ala osade üleniitmine ja niide kokkukogumine aitab alla suruda ebasoovitavate taimede levikut (roog, tarnad jne) ja seeläbi on abistav vahend elupaiga hea seisundi tagamisel;
- ala ühtlasema karjatatuse saavutamiseks tuleb optimeerida karjakopliite suurust. Kui karjakoplid on suured, valivad loomad endale meelepärased ala osad ja ülepinnalet head karjatatust on raske saavutada. Seega on optimaalne karjakopli suuruse esmaseks tingimuseks, et saavutada karjatamisele seatud eesmärgid;
- pesarüüste jm röövluse kahandamiseks tuleb eemaldada röövloomade varje- ja vaatluskohti, nagu põõsastikud, üksikud puud jne.

Taotleja peab silmas pidama, et kui KeA on täiendavaks hooldustingimuseks seadnud ala ülehekseldamise/niitmise, siis enne hekseldamistööde alustamist tuleb KeAl küsida eraldi nõusolek. KeA kontrollib enne loa andmist kohapeal, kas ala on piisavalt karjatatud, ning vajadusel seab tingimuseks niite/heksli kokkukogumise.

Rannaniitude puhul kahjustab puittaimestik sealset elurikkust, mistõttu tuleb see alalt eemaldada. Vajadusel jäetakse mõned puudetukad loomadele varjumiseks, sealjuures tuleb puudetukad jätta selliselt, kus need kahjustavad alal pesitsevate ja toituvate lindude heaolu kõige vähem. Muu niidu ühikumääraga elupaikade puhul, nagu elupaigad koodidega 6270, 6510 ja 7230, on soovitatav puittaimestiku katvus kuni 10–15%. Kui puittaimede katvus on suurem, tuleb see eemaldada.

Niitmise algusaeg. Niitmine on lubatud kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi kaitse ja ohjamise tegevuskavas sätestatud ajast alates. Kui niitmise alguskuupäev ei ole neis dokumentides sätestatud, võib poollooduslikku kooslust niita 10. juulist või ala looduskaitselisi väärtusi arvesse võttes KeA lubatud ajast alates. KeA määrab varasema niitmise aja juhul, kui see on vajalik ebasoovitava taimestiku allasurumiseks, et seeläbi tagada parem elupaiga seisund või kui ala niidetakse keskkonda säästval viisil kas käsitsi või hobuniidukiga.

Niidetav poollooduslik kooslus peab olema niidetud ja niide kokku kogutud 1. septembriks. Kokkukogutud niide peab olema ära veetud taotluse esitamise aastale järgneva aasta 1. aprilliks, kui KeA ei ole ette näinud teisiti. KeAl on õigus kehtestada vajadusel niite äravedamiseks varasem aeg. Varasem niite äravedamine võib osutada vajalikuks näiteks luhaniitudel, kust tuleb heinapallid ära vedada veel sama aasta sügisel, kui hiljem on heinapallide kättesaamine luhalt veeolude tõttu raskendatud. Niite äravedamise nõuet on järgitud, kui eelmisest aastast ei ole alal heinapalle ega –kuhjasid ehk hein on alalt ära veetud.

Niidetavate rohumaade puhul koosluse säilimiseks ainult niitmisest ei piisa, vaid vajalik on ka niite kokkukogumine ja äravedamine. Heina niitmine säilitab küll maastiku avatuna, kuid ei taga head liigilist koosseisu. Heina mahajätmisel moodustub kulukiht, millest taimed ei suuda läbi kasvada. Samuti takistab kulukiht seemnete idanemist. Heina kokkukogumine ja äravedamine on oluline ka seetõttu, et nendega viiakse ära toitained, eelkõige lämmastikku. Taimed koguvad lämmastikku ja kasutavad seda taimekasvu soodustamiseks. Kui niidet ei koristataks ega ära ei veetaks, saaksid taimed, kes suudavad lämmastikku rohkem siduda ja tõhusamalt kasutada, teiste taimede ees kasvuks olulise eelise.

Niidetava poolloodusliku koosluse ala, mis on suurem kui 15 hektarit, tuleb niita keskkonnasõbralikul viisil – keskelt-lahku, servast-serva või KeAga varem kirjalikult kokku lepitud teisel meetodil. Kõnealusel viisil niitmine võimaldab rohumaal pesitsevatel lindudel ja seal viibivatel loomadest alalt aegsasti niitmise eest põgeneda. Servast-serva meetodil niitmisel liigutakse edasi-tagasi, niites järk-järgult ühest äärest teise. Keskelt-lahku meetodil niites tehakse esimene niide ala keskelt ning liigutakse järk-järgult ala ääre suunas. Servast ringiratast keskpunkti suunas niitmine ei ole lubatud.

Üle 15 hektari suurusel alal niitmistöõde alustamisest tuleb teavitada KeAd. Soovitav on teavitada kirjalikult näiteks e-posti teel, aga lubatud on ka helistamine ja SMSi saatmine. Keskkonnaamet registreerib/protokollib teavituse asjakohases andmebaasis. Nõue ei kehti puisniitude puhul, kuna seal on puude esinemise tõttu niitmine niigi liigendatud ja toimub keskmisest väiksemate niidukitega.

Keskkonnasõbraliku niitmisevõtte nõue ja niitmistöõdest teavitamise kohustus kehtib taotleja kõikidele niidetavatele aladele, mis on suuremad kui 15 hektarit. Näiteks kui toetuse taotlejal on kolm üle 15 hektari suurust niidetavat ala, siis tuleb nendel kõikidel rakendada keskkonnasõbralikku niitmisevõtet, sealjuures tuleb töõdest teavitada iga ala puhul eraldi ehk kokku kolm korda.

Karjatamise algusaeg. Kui karjatamise alguskuupäev on kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas, liigi kaitse või ohjamise tegevuskavas sätestatud, võib loomi karjatada neis sätestatud ajast alates. Kui karjatamise algusaeg ei ole neis dokumentides sätestatud, tuleb rannaalal karjatamisega alustada hiljemalt 31. mail või KeA nõusolekul muust tähtpäevast alates. Karjatamisega võib alustada endale sobival ajal, kui KeA on andnud selleks nõusoleku – sellisel juhul poollooduslike koosluste loetellu alguskuupäeva ei märgita.

Karjatamise tulemus. Karjatamise tulemusena peab olema 1. oktoobriks kogu taotletaval alal visuaalselt tuvastatav, et loomad on alal toitunud – rohustu on vähemalt 50% ulatuses madalaks söödud ja ülejäänud ala peab olema samuti valdavalt söödud rohustuga.

Madalaks söödud rohustu sõltub koosluse tüübist ja konkreetsest hooldatavast alast. Madalaks söödud rohustu hindamisel on kaks meetodit. Esimesel juhul on loomad niiduala madalaks söödud ja rohu kõrgus on

- kuivadel loopealsetel kuni 5 cm;
- luhaaladel kuni 20 cm;
- rannaaladel, niisketel loopealsetel ja kõikidel teistel kooslustel kuni 10 cm.

Muul juhul hinnatakse madalaks söödud rohustut kohapeal kasvava rohustu kõrguse järgi – madalaks söödud rohustu on kuni ¼ kohapeal kasvava rohustu kõrgusest. Näiteks kui majandamata poolloodusliku koosluse rohustu kõrgus on 60 cm, siis 1. oktoobriks peab olema vähemalt pool alast kaetud rohustuga, mille kõrgus on maksimaalselt 15 cm.

Karjatamise tulemusena peab olema ülepinnaliselt tuvastatav loomade toitumine, st kogu alal on loomad heina söönud. Näiteks kui alal on sügisel õitsev roog, st seda ei ole loomad söönud, siis ei ole nõue täidetud.

Poollooduslikul kooslusel on loomadele lisaööda andmine keelatud.

Heina etteandmine võib mõjuda kui väetamine. Muutuksid mullaomadused ja mikrofloora, mulla niiskustingimused jms ning eelise saaksid ebasoovitavad liigid, mis tõrjuvad teised liigid taimikust välja. Lisatoitainete tõttu muutub rohustu lopsakamaks ja liigivaesemaks. Silo- ja heinapallide viimisel kooslusele antaks tõuge ka teatud liiki taimede seemnelisele paljunemisele. Loomade lisaõotmisega võib kaasneda ka ülemäärane ala tallamine, mistõttu võib kooslus hävida.

Kui loomi ei ole võimalik teistele aladele suunata, tuleb söötmisala taotletavast alast välja arvata.

Loomi tuleb sööta väljaspool poollooduslikku kooslust (söötmiseks ei loeta loomade karjatamist ja soola andmist loomadele, samuti on lubatud lühiajaliselt ja väikeses koguses heina ja muu sööda (õuna, kartuli, jõusööda, jahu, leib) andmine näiteks loomade kokkukogumise ja inimesega harjutamise eesmärgil ning tingimusel, et hoitakse ära eelmises lõigus nimetatud negatiivseid mõjusid. Kuna vili võib hakata idanema, ei tohi seda suures koguses anda ega maapinnale söömiseks puistata. Kui jahu kasutatakse loomade nuumamiseks, siis tuleks seda teha väljaspool poollooduslikku kooslust selleks ettenähtud hoones (laudas vms).

Lisategevuse valimine liigikaitseliselt olulistel rannaaladel. Tegemist on vabatahtlikult valitava üheaastase nõudega, mille tulemusena on vajalik kõrgema hoolduskvaliteedi tagamine. Tegevust saab valida alates 2016. aastast. Täpsemad tingimused on kirjeldatud „[Poollooduslike koosluste tegevuskavas 2014–2020](#)“ (peatükis 5.7).

Toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäärad ühe hektari kohta kalendriaastas on:

- 1) puisniidu niitmise korral 450 eurot;
- 2) puiskarjamaa karjatamise korral 250 eurot;
- 3) kadakatega niitude karjatamise korral 250 eurot;
- 4) kadakatega niitude niitmise korral 185 eurot;
- 5) muu niidu karjatamise korral 150 eurot;
- 6) muu niidu niitmise korral 85 eurot;
- 7) liigikaitseliselt olulistel rannaaladel poollooduslike koosluste täiendava hooldamise korral 232 eurot.

Kui punktides 2–6 nimetatud poollooduslik kooslus piirneb muude poollooduslike kooslustega või sisaldab muid poollooduslikke kooslusi, kuid nende koosluste üleminekut ei ole võimalik looduses selgelt eristada, võib toetust anda 2–6 sätestatud määras ka muude poollooduslike koosluste kohta tingimusel, et muu poollooduslik kooslus ei moodusta kogu taotletavast alast enam kui 49 protsenti.

Toetuse ühikumääradele vastavad keskkonnaregistrisse kantud elupaiga koodid:

- 1) puisniit elupaiga koodiga 6530;
- 2) puiskarjamaa elupaiga koodiga 9070;
- 3) kadakatega niit elupaiga koodiga 4030, 5130, 6210 või 6280;
- 4) muu niit elupaiga koodiga 1630, 4030, 6210, 6270, 6280, 6410, 6430, 6450, 6510, 7230 või 8240.

3. KOHUSTUS

PLK toetuse kohustus on 5-aastane. Üheks kohustuseaastaks loetakse üks kalendriaasta. PLK toetuse puhul moodustavad viis järjestikust kalendriaastat kokku kohustuseperioodi. Kohustuse võtmise aastal algab esimene kohustuseaasta tagasiulatuvalt 1. jaanuarist.

Näiteks 2017. aastal võetud PLK kohustuse puhul algas kohustuseperiood 1. jaanuarist 2017 ja kestab kuni 31. detsembrini 2021. Tegevust tuleb ellu viia toetuse taotluses näidatud või taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud konkreetsetel toetusõiguslikul maal. Esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud konkreetne maa ja selle maa pindala loetakse esimese kalendriaasta kohustusealuseks maaks (kohustuse algkogus), millest lähtudes arvestatakse nii kohustuse suurendamist kui vähendamist. Kui kontrollimisel tehakse kindlaks, et toetusõigusliku maa pindala on suurem kui selle maa pindala, mille kohta toetust taotletakse, loetakse kohustusealuseks maaks maa ning selle pindalaks pindala, mille kohta toetust taotletakse. Kui kontrolli käigus selgub, et tegelik toetusõigusliku maa pindala on väiksem kui taotluses näidatud, rakendatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 640/2014](#) artiklit 19. Kohustus algab sel juhul kindlakstehtud pindalale. Ühel taotlejal saab sama toetuse kohta olla vaid üks kohustus.

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on lubatud kohustuste üleandmine ja suurendamine ning ka asendamine.

2017. aastast alates ei või võtta uut kohustust sellise maa kohta ega suurendada kohustust sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassikoridori asukohaks. Planeeritava Rail Balticu trassikoridori jäävaid maid saate vaadata Maa-ameti geoportaalist (<http://geoportaal.maaamet.ee/>) valides menüüst kaardirakendused „Kitsenduste kaart“ ja lülitades kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic trass“. Rail Balticu trassikoridori kaardikiht on nähtav ka PRIA avalikul veebikaardil <https://kls.pria.ee/kaart/> lülitades abiinfo kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic’u trass“.

Oma kehtivaid kohustusi saate kontrollida vanas [e-PRIAs](#): Teenused→Pindalatoetused→Andmete esitamine→Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine.

3.1. Kohustuse üleandmine

Kohustuse võib koos maaga üle anda, v.a esimesel kohustuseaastal. Kui kohustusega hõlmatud maa läheb majapidamisest välja, üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta ja sellega jätkata. Kui kohustust üle ei võeta, siis kohustus lõpetatakse ja kohustuse üleandjalt toetust tagasi ei nõuta.

Sama kehtib ka juhul, kui kogu põllumajanduslik majapidamine antakse üle. Ka siis saab kõik ületulnud kohustused kas üle võtta või nendest loobuda.

Kohustust saab üle anda vanas [e-PRIAs](#): Teenused→Pindalatoetused→Andmete esitamine→Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine.

Kui kohustus antakse üle koos põllumajandusliku majapidamisega, tuleb esitada kogu majapidamise/ettevõtte üleandmisel soovituslik vorm [„Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse](#)

[maksmiseks](#)“ vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

3.2. Kohustuse suurendamine

Kohustuse suurenemist arvestatakse esimesel kohustuseaastal võetud kohustusealuse maa pindala järgi. Üldjuhul saab kohustust kogu viieaastase kohustuseperioodi jooksul kokku suurendada kuni 15 % kohustusealuse maa pindalast selle toetusõigusliku maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud. Kui kohustus suureneb üle 15 %, algab uus viieaastane kohustus.

Ülevõetud kohustust suurendada ei saa. Kohustuse üleandmisel jääb kohustuse suurendamise õigus selle maa osas kohustuse üleandjale, kes esmakordselt selle maa kohta kohustust alustas.

4. TAOTLEMINE

Pindalatoetuste taotlusi ja maksetaotlusi võetakse vastu vanas [e-PRIAs](#) 2.-21. maini 2018. a. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg on 22. maist kuni 15. juunini 2018. Hilinenud taotluste puhul vähendatakse toetust 1% iga hilinetud tööpäeva kohta.

NB! Alates 24. aprillist saab kõikidele e-PRIA teenustele ligi ühe „värava“ - PRIA kodulehe kaudu - <http://www.pria.ee/et/ePRIA>. Antud lingi kaudu saate esialgu uude e-PRIAsse, kus pindalatoetuse taotluse täitmiseks valige menüürealalt vaheleht vana e-PRIA. Nii [kodulehelt](#) kui e-PRIA portaalist leiate ka vajalikud juhendid. e-PRIAsse sisenemiseks on kliendil vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik siseneda Mobiil-IDga.

Täpsema info e-PRIA kohta leiab meie [kodulehelt](#).

4.1. Taotleja andmete kandmine registrisse

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, saate vastavad toimingud teha uues e-PRIA iseteeninduskeskkonnas <http://www.pria.ee/et/ePRIA> teenuses „Kliendi andmed“.

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, tuleb esitada registrikande muutmise avaldus 15 tööpäeva jooksul andmete muutumisest arvates. Kindlasti palume üle kontrollida ka oma e-posti aadress PRIA registris. Andmeid saab kontrollida ja muudatustest teatada <http://www.pria.ee/et/ePRIA> teenuse „Kliendi andmed“ abil. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral teiega operatiivselt ühendust võtta.

Uues e-PRIAs tehtud andmete muudatused jõustuvad koheselt, kuid uued andmed jõuavad vanasse e-PRIAsse 2 minuti pärast. St, et kui vahetult lisatakse/muudetakse kliendi andmeid ja suundutakse vana e-PRIA keskkonna teenuseid kasutama, nt pindalatoetuse taotluse teenus, tuleb arvestada, et muudetud andmeid ei kuvata kohe, vaid pärast esimest süsteemipoolset taotlusandmete kontrolli.

4.2. Alade joonistamine „Minu niidud“ teenuses

Vana [e-PRIA](#) teenuses „Minu niidud“ saab enne pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse

täitmist joonistada poollooduslike koosluste alad ja eelmise aasta alade andmed üle kontrollida ning vajadusel sisse viia vahepeal toimunud muudatused.

„Minu niidud“ teenuse esilehel näete enda PLK alade nimekirja. Enne taotlusperioodi algust näidatakse teenusesse „Minu niidud“ eelmisel aastal kindlakstehtud andmeid. Selleks asendatakse taotleja joonistatud alade piirid ning alade andmed PRIA ja Keskkonnaameti kontrollitud ja kindlaks tehtud andmetega. Andmete asendamise eesmärgiks on aidata teil esitada taotlusi õigemate ja uuendatud andmetega. Kui PRIA on andmete uuendamise lõpetanud ja klient pärast seda esimest korda teenusesse siseneb, kontrollitakse kõikidel taotlejatel, kas nende andmetes on kindlaks tehtud andmeid. Nendeks võivad olla:

- kohapealse kontrolli tulemused (GPS mõõdistused);
- administratiivse kontrolli tulemused;
- taotleja enda varasemalt tehtud paberil muudatused.

Kui teil selliseid andmeid esineb, laaditakse „Minu niidud“ teenusesse värske andmete seis. Kõik eelmise aasta alade andmed asendatakse taotluse esitamise järgse või kindlakstehtud seisuga. See tähendab, et kui olete enne andmete asendamist vahepeal alade piire muutnud, peate need uuesti joonistama! Asendamine või uuesti joonistamine ei puuduta selliseid alasid, mis ei olnud kantud eelmise aasta taotlusele.

Peale asendamise protsessi lõppemist antakse teile infoteade toimunud muudatustest. Teates on välja toodud muudetud, juurde lisatud ning kustutatud alade arv. Muudetakse neid eelmisel aastal taotlusel olnud alasid, mille andmed erinevad PRIA andmetest. Alasid lisatakse juurde, kui näiteks kohapealses kontrollis on eest leitud ühe ala asemel mitu ala. Teenusest kustutatakse alad juhul, kui kontrolli tulemusena on ala kokku mõõdetud teise alaga või on alal vastav puudus (nt kasutusõiguse puudumine vms).

Andmete asendamisel võivad tekkida olukorrad, kus teil tuleb alad uuesti joonistada (ala alla kuvatakse teade „PLK ala ei ole joonistatud!“). Sellised juhud esinevad, kui eelmise aasta ala joonistatud pindala on erinev kontrolli tulemuses märgitud ala pindalast või taotlusel olev pindala ei võrdu viimati taotletud joonistatud pindalaga (nt kui olete esitanud paberil muudatusavalduse). Tähele tuleb ka panna, et alade numbrid võivad muutuda:

- alade lahku mõõtmise korral ala nr kujul: ala nr - osa nr
- alade kokku mõõtmise korral: ala nr, millega on kokku mõõdetud.

Veerg „Hooldamise võte“ tühjendatakse alati.

Asendatud alad eristuvad teistest helesinise taustaga, lisaks on alade juures musta värvi infoteade „Ala andmed on asendatud kindlaks tehtud andmetega!“.

„Minu niidud“ teenuses tuleb võimalikult täpselt joonistada alade piirid, märkida alade numbrid ja muu nõutud info. Soovitame kasutada vanas [e-PRIAs](#) ja põlluraamatus ühtset numeratsiooni. e-PRIAs arvestab ala pindala joonistatud piiride alusel kaardirakendus.

Alade joonistamisel on abiks vana [e-PRIA](#) teenuse „Minu niidud“ kasutusjuhend ja teenuse videojuhend, mille leiata PRIA kodulehelt: <http://www.pria.ee/et/ePRIA/Juhendid>.

Kui ala pole veel „Minu niidud“ teenuses, siis PLK toetuse taotlemise jaoks on teil vaja „Minu niidud“ teenuses läbida ala lisamiseks järgmised sammud:

Sisestage „Otsi” lahtrisse poolloodusliku koosluse number, katastriüksuse tunnus, katastriüksuse nimi, aadress või koordinaadid. Valige õige poollooduslik kooslus ja vajutage nuppu „Edasi”.

Järgmises sammus valige ala ja vajutage „Edasi”. Seejärel saate hakata 3. sammus PLK ala piire joonistama. Kui 2. sammus oli ala valitud, siis 3. sammus on moodustatud ala piir, mida saab vajadusel veel muuta. Kui ala piirid on korras, peate 4. sammus lisama ala andmed. Automaatselt on täidetud PLK koosluse tüüp ja ala pindala. Pindala muutmiseks tuleb liikuda tagasi 3. sammu ning muuta ala piire.

Ise tuleb teil 4. sammus lisada:

- a) hooldamise võtte - sõltuvalt koosluse tüübist kas karjatamine või niitmine;
- b) lisanõude täitmine rannaalal – see valik on nähtav ainult siis, kui lisanõuet on võimalik kooslusel valida;
- c) loobun taotlemisest, kuid jätkan kohustust - seda valikut saab teha ainult siis, kui olete MT68 vormi koos PLK aladega käesoleval aastal esitanud ning asute tegema esitatud taotlusele muudatusavaldust. Näiteks võib see olla vajalik, kui ala ei ole võimalik taotluse esitamise aastal liigniiskuse tõttu hooldada;
- d) taotlemise loobumise selgitus - lisaks eelneva märkeruudu valimisele tuleb teil lisada ka selgitus, mis põhjusel taotlemisest loobute.

Soovi korral võite taotlusele kantava PLK ala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

Joonistatud alad tuleb taotluste vastuvõtuperioodil saata Keskkonnaametisse kooskõlastamisele vajutades „Minu niidud“ teenuses nuppu „Edasta kooskõlastamiseks“.

4.3. PLK alade kooskõlastamine Keskkonnaametis

Taotleja poolt e-PRIA teenuses „Minu niidud” joonistatud alad edastatakse ala asukohast lähtuvalt vastava tööpiirkonna KeA maahoolduse spetsialistile kooskõlastamiseks. KeA kooskõlastab poollooduslike koosluste hooldustingimusi alates 2. maist 2018. Hooldamistingimustele nõusoleku andmiseks on KeAl aega 5 tööpäeva.

Hooldamistingimustele nõusoleku andmise etapis KeA:

- annab kooskõlastuse poollooduslikele kooslustele;
- seab vajadusel [PLK määruse](#) nr 38 § 8 lg 11 alusel aladele lisatingimusi;
- seab vajadusel eritingimused ala hooldamiseks.

Kooskõlastusega annab KeA kinnituse selle kohta, et:

- tegemist on toetusõigusliku alaga – taotletav ala jääb kaitsealale, hoiualale, püsielupaika või kaitstava looduse üksikobjekti vööndisse ja on kantud poolloodusliku kooslusena keskkonnaregistrisse;
- alal on number;
- taotletud ala on suurem kui 0,10 ha;
- esitatud andmed on õiged – koosluse ID ja tüüp on õige;
- samale alale ei sõlmita sama tegevuse eest loodushoiutoetuse ega -töö lepingut;

Hooldamistingimustele nõusolekut andes hindab KeA spetsialist, kas taotletav ala on hoolduskõlblik. Kui ala ei ole hoolduskõlblik, siis hooldamistingimustele nõusolekut ei anta.

4.2. Taotluse täitmine vanas e-PRIAs

Toetuste taotlejad peavad pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse ja kõik taotluse lisavormid ja taotluse muudatusavaldused esitama vana [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIA portaalis on pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse vormi juures personaalselt teile mõeldud lisainfo, samuti toimuvad enne taotluse esitamist eelkontrollid, mis annavad märku võimalikest vigadest teie taotlusel. Soovitame teil kindlasti tutvuda taotluse lõpus oleva koondinfoga.

Taotlusel ja sellele lisatud dokumentidel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

PLK toetuse taotlemiseks valige [e-PRIAs](#) taotlusvormide seast „Pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu“ ja täitke see.

Kui soovite PLK toetust taotleda, märkige „JAH“ punktis 2.10 sobiliku variandi juures. Seejärel täitke vajadusel nõuetele vastavuse küsimustik punktis 3.

Nõuetele vastavuse küsimustikus märkige „JAH“, kui:

- 1) teie valduses on maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudega määratletud maastikuelemente, mida tuleb säilitada;
- 2) kasutate põllumajandusmaa niisutamiseks põhjavett rohkem kui viis kuupmeetrit või pinnavett rohkem kui 30 kuupmeetrit ööpäevas;
- 3) teie valduses on üle kolmekuupmeetrise mahutavusega naftasaaduste hoidmise ehitis;
- 4) kasutate mineraalväetist;
- 5) hoiate sõnnikut sõnnikuhoidlas;
- 6) hoiate sõnnikut aunades;
- 7) kasutate taimekaitsevahendeid;

Kui tegelete loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, siis märkige valikuvariantidest (toorpiim, munad, mesi, muu), milliste loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega tegelete. Kui toodate esmatooteid oma tarbeks, jätke liik märkimata.

Kui tegelete mitteloomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, siis märkige valikuvariantidest (teravili, köögivili, muu), milliste mitteloomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega tegelete. Kui toodate esmatooteid oma tarbeks, jätke liik märkimata.

Kui kõik vajalikud andmed on olemas, esitage taotlus.

Kui pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus on esitatud, valige e-PRIAs taotlusvormide seast „Poollooduslike koosluste loetelu (vorm MT68)“. Vajutage nuppu „Lisa taotlusele ala“, misjärel viiakse teid „Minu niidud“ teenusesse. Taotlusele saab lisada ainult kehtiva kooskõlastusega PLK alasid. PLK alade taotlusvormile lisamiseks valige üks või mitu PLK ala (lisage PLK ala ees olevasse kastikesse linnuke) ja klõpsake nupul „Lisa taotlusele ala“. „Tagasi taotlusele“ nupu abil saate tagasi taotlusvormile. Kui kõik andmed on õiged, esitage taotlus.

Taotlusvormide täitmiseks on teile abiks [e-PRIA juhendid](#).

4.3. Taotluse esitamine

Taotleja saab esitada ühe pindalatoetuste taotluse aastas kõigi oma põllumajanduslike majapidamiste kohta kokku. Pindalatoetuste taotlusi ja maksetaotlusi võetakse vastu vanas [e-PRIAs](#) 2.-21. maini 2018. a. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg on 22. maist kuni 15. juunini 2018. Hilinenud taotluste puhul vähendatakse toetust 1% iga hilinetud tööpäeva kohta.

Pindalatoetuste ja maksetaotluse saate esitada vana e-PRIA kaudu. e-PRIA portaali saate siseneda PRIA kodulehe kaudu (<http://www.pria.ee/et/ePRIA>). Nii kodulehelt kui e-PRIA portaalist leiate ka vajalikud juhendid. e-PRIAsse sisenemiseks on kliendil vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik siseneda Mobiil ID-ga.

e-PRIAs näeb klient enda eelmis(t)el aasta(te)l e-PRIA kaudu esitatud taotlusi „Dokumendid“ menüüst „Esitatud“ alt. Seal näete „Pindalatoetuste taotlus (vormid PT50 ja PT50A)“ alt ka alates 2012. aastast muul viisil kui e-PRIA vahendusel esitatud taotlusi ja lisadokumente. Kõik taotlusega seotud dokumendid on nähtavad alajaotuses „Dokumendiga seotud failid“.

Taotlusi saab esitada ka PRIA maakondlikes teenindusbüroodes olevate kliendarvutite kaudu. Maakondlikus teenindusbüroos kliendarvuti kasutamiseks ja taotluse esitamiseks soovitame broneerida aja (kodulehel www.pria.ee/reg, infotelefonil 737 7679 või [teenindusbüroo telefonil](#)). Soovitame seda võimalust kasutada, et vältida järjekorras ootamist. Maakondlikud teenindusbürood on avatud esmaspäevast neljapäevani kl 9.00-16.00. NB! Pindalatoetuste taotlusperioodil on teenindusbürood erandkorras avatud ka reedeti 18. mail ja 15. juunil. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiate PRIA kodulehelt <http://www.pria.ee/et/pria/teenindusbrood>.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjali jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejaile taotlustele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib nende käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide jms kohta.

Põllu- ja maamajanduse konsulendid pakuvad taotlejatele abi pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse täitmisel ning tuge e-PRIA kasutamisel. Täpsemat infot leiate Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee.

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA otsetoetuste infotelefonil 7377 679.

Kui tegemist on taotlusvooru viimase vastuvõtupäevaga ja taotluse esitamine läbi e-PRIA ei õnnestu, palume koheselt PRIA-t teavitada infotelefonil 737 7679 või e-kirja teel info@pria.ee taotluse esitamisel tekkinud e-PRIA tehnilisest tõrkest ning esitada taotlus e-PRIA kaudu esimesel võimalusel. Põhjendatud juhtudel taotluse esitamise kuupäev ennistatakse, PRIA teavitab taotlejat kirja teel.

Kui tegemist on hilinenud vastuvõtu viimase päevaga ja taotluse või muudatusavalduse esitamine läbi e-PRIA õnnestu, palume kohe infotelefonil 737 7679 või e-kirja teel info@pria.ee tekkinud e-PRIA tehnilisest tõrkest PRIA-t teavitada. Muudatusavalduse esitamise soovi korral tuleb see esitada e-PRIA kaudu esimesel võimalusel. Esialgse taotluse esitamise soovi korral, kui PRIA fikseerib e-PRIA tehnilise tõrke, antakse teile võimalus esitada pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus e-PRIA kaudu. Põhjendatud juhtudel nii taotluse kui muudatusavalduse esitamise kuupäev ennistatakse.

Millised dokumendid tuleb PLK toetuse taotlemiseks PRIA-le esitada?

- e-PRIA kaudu pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu;
- e-PRIA kaudu KeA kooskõlastatud poollooduslike koosluste loetelu (vorm MT68);

Vajadusel esitada:

- kohustuse üleandmisel vana e-PRIA teenuses „Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine“ vorm „Kohustuse üleandmise–ülevõtmise teade“;
- kohustuse üleandmisel koos kogu majapidamise/ettevõtte üleandmisega soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“ vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

5. TAOTLUSEL ESITATUD ANDMETE MUUTMINE VÕI TAOTLUSE MENETLEMISE LÕPETAMINE

Taotlusel esitatud andmeid võib vana e-PRIA kaudu täiendada või lõpetada (annulleerida), esitades taotluse muutmise- või annulleerimisavalduse vana e-PRIA kaudu.

Taotluse muudatusavaldus peab olema KeA poolt kinnitatud.

Juhul kui taotleja soovib peale 15. juunit muuta ala hooldamisvõtte karjatamisest niitmiseks või soovib loobuda taotlusperioodil kinnitatud rannaala lisategevuse nõude täitmisest, hindab KeA muudatust administratiivselt maatriksi alusel. Juhul kui hooldamisvõtet on muudetud niitmiseks, administratiivset hindamist ei tehta, sest taotleja hooldab ala kõrgemalt tasustatava hooldamise võttega. Kui taotleja teavitab hooldamisvõtte muutusest või rannaala lisategevuse nõude täitmisest loobumisest KeAd, aga PRIA-le muudatusavaldust ei esita, siis nõude hindamisel kergendavaid asjaolusid ei arvestata. Nendel taotlejatel, kelle juures viiakse läbi kohapealne kontroll, aga kes on eelnevalt õigeaegselt PRIA-t teavitanud, hinnatakse hooldamisvõtte muutmist või rannaala lisategevuse nõude täitmist samuti administratiivselt nõude maatriksi alusel.

5.1. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist

Kui pärast toetuse taotluse esitamist ja enne kõigi toetuse saamise nõuete täitmist, sh nõuetele vastavuse nõuded, läheb kogu põllumajanduslik majapidamine/ettevõtte ühelt omanikult üle teisele, on võimalik toetuse maksmine uuele omanikule. Selleks peab põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üle võtnud isik ülevõtmisperioodil esitama PRIA-le majapidamise/ettevõtte ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotlema toetuse maksmist. Ülevõtmisperioodiks, mille jooksul tuleb esitada ka nimetatud dokumendid, on 22. mai kuni 1. september.

Ülevõtmise puhul antakse kõik üleandja toetuse taotlemisega kaasnevad õigused ja kohustused ülevõtjale.

Juhul kui ülevõtmist tõendavaid dokumente eelpool nimetatud ajavahemikul ei esitata, siis makstakse toetus üleandjale, kui toetuse saamise nõued on täidetud.

5.2. Taotluse menetlemise lõpetamine (annulleerimine)

Taotlusel esitatud andmete muutmiseks peab taotleja esitama muudatused e-PRIA kaudu. Taotluse võib e-PRIA kaudu täielikult või osaliselt tagasi võtta igal ajal kuni:

- kohapealsest kontrollist või PRIA leitud vigadest teatamiseni;
- toetuse määramise otsuse tegemiseni.

Taotluse annulleerimisel on taotleja samas seisus kui enne taotluse esitamist ehk ta saab esitada uue taotluse ka samal taotluste vastuvõtmise perioodil (eeldusel, et taotlusperiood kestab). Kui taotleja annulleerib esitatud taotluse 5-aastase kohustuseperioodiga toetuse osas, siis kohustus katkeb ning varasematel aastatel saadud toetus tuleb taotlejal tagasi maksta.

5.3. Väärmatu jõud ja erandliku asjaolud

Väärmatu jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta kohustuse võtmise ajal selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Väärmatu jõuna või erandliku asjaoluna käsitatakse näiteks järgmisi juhtusid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusettevõtte olulise osa sundvõõrandamine, kui kohustuse võtmise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajandusettevõtte põllumajandusmaad;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt.

Väärmatu jõu olemasolu hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnenud asjaolusid. Väärmatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks kui taotlejal on maa kasutamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist väärmatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohtusse [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) sätestatud alustel ja korras.

Väärmatust jõust ja erandlikest asjaoludest tuleb PRIAt teavitada kirjalikult 15 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, kui seda on võimalik teha. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole väärmatu jõud või erandlik asjaolu tehnika purunemine) ja arvestada sellega toetuse nõuete rikkumise hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtajaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei vabasta nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevalt tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele, kuid eraldi vastuskirja võimalike tagajärgede kohta taotlejatele ei saadeta.

Ka liigniiskust võib teatud juhtudel lugeda väärmatuks jõuks/erandlikuks asjaoluks. Kui ala ei ole võimalik liigniiskuse tõttu õigeaegselt nõuetekohaselt niita või karjatada, teavitab taotleja sellest esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 15 tööpäeva jooksul KeAd, kes hindab, kas tegemist liigniiskusega, mis on käsitletav väärmatu jõud või erandlik asjaoluna. Teavitusel peavad olema märgitud koosluse ja ala number ning ala pind, mille osas pole nõuete täitmine toetuse taotlemise aastal võimalik.

Liigniiskus esinemisest on soovitatav teada anda kohe suve alguses ning informeerida Keskkonnaametit veeoludest kogu vegetatsiooniperioodi jooksul. Vaid sellisel juhul on tõendatud liigniiskus kui väärmatu jõud/erandlik asjaolu. Olukorda, kus tööde tegemine on võimalik mingil ajaperioodil ning vaid suve lõpus enne tööde tähtaja saabumist ilmeb liigniiskus, siis seda ei loeta väärmatuks jõuks/erandlikuks asjaoluks.

Millistel juhtudel ei ole liigniiskuse esinemise korral tegemist väärmatu jõu ja erandliku asjaoluga?

1. Kui ala ei ole võimalik liigniiskuse tõttu õigeaegselt nõuetekohaselt niita või karjatada, peab taotleja PRIA-le e-PRIA kaudu esitama taotluse muudatusavalduse. Enne PRIA-

le muudatuste esitamist, tuleb alad, mille osas soovitakse taotlemise aastal liigniiskusest tulenevalt taotlemisest loobuda, e-PRIAAs saata kooskõlastamiseks KeAle.

Kui taotleja teavitab KeAd enne hooldamise nõude täitmise tähtaja saabumist ja on märkinud loobumise **põhjuseks liigniiskuse**, kontrollib KeA 10 tööpäeva jooksul, kas taotleja alad on liigniisked. Juhul kui kohapealses kontrollis tuvastatakse, et alad on liigniisked ning käesoleval aastal ei ole seetõttu võimalik hooldamise nõuet täita, kooskõlastab KeA taotleja alad ja vajadusel lisab märkuse kooskõlastamise põhjuste osas ning teavitab taotlejat kirjalikult kontrolli tulemusest. Peale KeA kooskõlastuse saamist peab taotleja loobumisavalduse esitamiseks kandma loobutava ala muudatusavalduse vormile ja esitama selle PRIAle.

Kui alad ei ole KeA hinnangul liigniisked, teavitab KeA taotlejat kontrolli tulemusest ning sellest, et nõuet on võimalik täita määruses sätestatud kuupäevani. Pärast tähtaja saabumist teostab KeA kohapealse kontrolli ja hindab nõude rikkumist hindamismaatriksi alusel.

2. Kui taotleja teavitab KeAd peale nõude täitmise tähtaja saabumist, siis tuleb jälgida, et teatis esitatakse 15 tööpäeva jooksul alates sellest hetkest, millal vääramatu jõud või erandlik asjaolu ilmnes. Kui teatis esitatakse hiljem kui 15 tööpäeva möödumisel antud asjaolude ilmnenemisest, hinnatakse nõude rikkumist kohapealse kontrolli hindamismaatriksite alusel, st olukorda ei menetleta kui vääramatu jõu ja erandlikku asjaolu, vaid kui tavapärasel alal hooldamata jätmist.

Oluline on silmas pidada, et erandliku asjaolu esinemisel hüvitatakse taotlejale toetus ainult tehtud töö ulatuses, st tema asjaolusid arvesse võttes hinnatakse rikkumist leebemalt, aga toetuse vähendamine toimub ikkagi.

Kohustuse jätkamine taotleja surma korral

Kohustust saab nii täielikult kui osaliselt jätkata pärija, kaaspärija või muu isik. Osalise jätkamise korral tuleb näidata, milliste pindalade osas kohustust jätkatakse.

Kohustuse jätkamise korral tuleb PRIAle esitada järgmised dokumendid:

- kui pärija jätkab kohustust:
  - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
  - koopia pärimisõiguse tunnistusest.
- kui kaaspärija jätkab kohustust:
  - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
  - koopia pärimisõiguse tunnistusest;
  - avaldus teistelt kaaspärijatelt toetustest loobumise kohta selle maa või toetuse osas.
- kui muu isik jätkab kohustust:
  - koopia pärimistunnistusest;
  - nõusolek pärimisõiguslikelt isikutelt põllumajandusega jätkamiseks ja toetuse taotlemiseks nendel maadel;
  - kohustuse üleandmise-ülevõtmise teave koos põldude loeteluga.

6. TAOTLUSE KONTROLLIMINE

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks. Kontrollitakse, kas taotleja ning tema maa vastavad toetusõiguslikkuse ja toetuse saamise ning nõuetele vastavuse süsteemi nõuetele. Lisaks kontrollitakse ka mitmeid nõuetele sätestatud dokumente ja muid haldusmenetluse käigus vajalikke tõendeid ja andmeid.

6.1. Halduskontroll

Taotlust esitades kontrollib süsteem:

- kas iga ala on vähemalt 0,1 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pindala PLK toetuse puhul vähemalt 0,1 ha;

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- võrreldakse taotlusel esitatud andmeid sama taotleja eelnevatel aastatel esitatud andmetega. Oluliste erinevuste korral viiakse läbi täiendav kontroll või esitatakse järelepärimine;
- nõuetele vastavuse osas loomade registri teavitusi ning loomade tähtaegset märgistamist;
- nõuetele vastavuse osas maastikuelementide säilitamist;

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse ja vajadusel kohapealse kontrolli abil või saadetakse järelepärimine taotlejale.

6.2. Kohapealne kontroll

Pindalatoetuste kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. Nõuetele vastavuse nõuete täitmise osas teostatakse kontrolle aastaringset. Kohapealseid kontrolle tehakse kontrollvalimite alusel. KeA võib kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVs. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada.

Toetuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele ja kestusele. Hindamine toimub hindamismatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib põhjendatud juhtudel rikkumise hindamisel kasutada kaalutusõigust ja hinnata rikkumist matriksist erinevalt.

Pindala mõõtmised teostatakse mööda toetusõigusliku ala piiri, kontrollides põllumajandustootja taotletud pinna vastavust tegelikule olukorrale.

Dokumentidest kontrollitakse taotleja juures põlluraamatut ning vajadusel maa kasutusõigust tõendavaid dokumente ja kohapealse kontrolli juures viibiva isiku esindusõigust kinnitavat dokumenti.

Visuaalselt kontrollitakse, kas HPK raames säilitamisele kuuluvad maastikuelemendid, mis on arvestatud koosluse pindala hulka, vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdistatakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse ala pindalast välja.

Kohapealses kontrollis ei loeta toetusõiguslikeks alaliselt liigniiskeid alasid, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Sellised alad on näiteks kobraste üleujutusosalad, tiigid ning alad, mida ei saa lugeda heas korras olevaks põllumajandusmaaks.

- PRIA kontrollib kohapeal HPK nõudeid;
- KeA kontrollib kohapeal toetusõiguslikkuse nõudeid ja toetuse nõudeid.

Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), Põllumajandusamet (PMA) ja Keskkonnainspeksioon (KKI) kontrollivad kohapeal kohustuslikke majandamisnõudeid.

KKI kontrollib lisaks ka HPK määruses toodud veekaitse nõudeid.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne koos lisadega, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad inspektor ja taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja kohapealse kontrolli toimumist ja et on tutvunud kohapealse kontrolli raames tuvastatud leidudega. Kui kohapealses kontrollis on tuvastatud eiramisi või on mõõdetud põldusid, siis saadetakse taotlejale postiga lõplik kontrollaruande koopia. Taotleja soovil võib kontrollaruande koopia saata ka taotleja poolt aruandele märgitud e-posti aadressil. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, siis saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul arvates kontrolli toimumisest või kontrollaruande koopia kättesaamisest.

7. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuste vähenduse arvestamine toimub vastavalt [komisjoni määrusele nr 640/2014](#).

7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse alusel sh pindalade erinevuse tõttu

Nõude rikkumine	Vähendamine
Taotluses esitatud pindala on väiksem kui tegelik kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või kindlakstehtud pindala.	Toetus määratakse taotluses esitatud andmete alusel.
Taotluses esitatud pindala on kuni 3% või kuni 2 ha suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetus määratakse mõõdetud või kindlakstehtud pindala järgi.
Taotluses esitatud pindala on üle 3% või üle 2 ha, kuid kuni 20% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetust vähendatakse taotletud pinna ja mõõdetud või kindlakstehtud pinna kahekordse vahe võrra.
Taotluses esitatud pindala on üle 20% ja kuni 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Ühikumäära grupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata.
Taotluses esitatud pindala on üle 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Ühikumäära grupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata. Lisaks arvatakse taotleja veel üks kord toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

*ühikumäära grupp – ühe toetuse raames sama toetusmääraga toetatav koosluse tüüp.

Näide: Kui taotleja taotles toetust 100 ha kohta, kuid kohapealses kontrollis selgus alasid üle mõõtes, et tegelik pindala on 90 ha, siis leitakse pindalade protsendivahemik järgmiselt:

$10/90 \times 100 = 11\%$. Kuna taotlusel esitatud pindala on kontrollimisel selgunud pindalast suurem üle 3%, aga alla 20%, siis vähendatakse toetussummat kindlakstehtud pindalast kahekordse pindalaerinevuse ehk 20 hektari võrra. Toetust ei määrata ka tuvastatud pindala erinevuse 10 ha eest. Seega kui muid toetuse vähendamisi ei ole, määratakse tootjale toetus $100 - 30 = 70$ ha eest.

7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest

PLK toetuse nõuete rikkumise hindamismatriksid asuvad [PRIA kodulehel](#).

7.3. Toetuse vähendamine taotluse hilinenult esitamise eest

Kui taotlus esitatakse hilinenult ajavahemikul 22. maist 15. juunini 2018. a, vähendatakse toetust 1% iga hilinetud tööpäeva kohta.

7.4. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust

Kui toetusesaaja ei deklareeri jooksvaks aastaks kogu tema kasutuses olevat põllumajandusmaad ning kui erinevus ühelt poolt ühtses taotluses ja/või maksetaotluses deklareeritud kogupindala ja teiselt poolt deklareeritud pindala pluss deklareerimata põldude kogupindala vahel on rohkem kui 3 % deklareeritud pindalast, vähendatakse sellele toetusesaajale kõnealuseks aastaks makstavate pindalapõhiste otsetoetuste ja/või pindalatoetusmeetmete alusel makstavate toetuste kogusummat kuni 3 %, olenevalt väljajätmise raskusastmest.

7.5. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu

Nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumisest tulenevad vähendamised on lahti seletatud [nõuetele vastavuse trükises](#).

Nõuetele vastavuse süsteemi mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele nõuetele vastavuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi - kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2018. a, siis vähendatakse ka 2018. a taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetussumma vähendamise protsent.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja hooletusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni või suurendada 5%-ni. Lõpliku vähendusprotsendi kujunemisel arvestatakse, kas rikkumised on tuvastatud samas või erinevates valdkondades. Juhul, kui rikkumised on tuvastatud samas valdkonnas (näiteks on tuvastatud erinevad nõude rikkumised heade põllumajandus- ja keskkonnanõuete kontrollis), läheb arvesse suurim valdkonna rikkumine. Erinevate valdkondade nõuete rikkumised liidetakse, kui maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal on siiski 5% toetussummast.

Kui nõuetele mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 20%. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrolliaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada vähendada seda protsenti, kuid mitte alla 15%, või vajaduse korral suurendada seda 100%-ni toetuse kogusummast.

Kui taotleja on kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul vähemalt kahel kalendriaastal rikkunud sama nõuet või standardit, siis korrutatakse esimese korduvuse puhul kindlaksmääratud vähendusprotsent kolmega. Edasiste korduvate rikkumiste puhul korrutatakse eelmise korduva rikkumise vähendusprotsenti kolmega. Kui korduvuse arvutamisel on jõutud 15%-ni, teavitab PRIA taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena ning toetust vähendatakse tahtliku rikkumise vähendamise määraga.

8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE

PRIA peadirektor otsustab PLK toetuste taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2019. a

Määratud toetuse kohta leiate teabe e-PRIA portaalist. Määratud toetussummad avalikustatakse ka PRIA kodulehel <http://www.pria.ee> 10 tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest. Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA teid kirjalikult, saates käskkirja väljavõtte üldjuhul 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist. Kui olete pindalatoetuste taotlusel märkinud, et soovite saada otsuse elektrooniliselt, siis paberil saatmist ei toimu. Elektroonilises teavituses suunatakse taotleja otsuseid vaatama e-PRIAsse. Otsusega saate tutvuda vana e-PRIA portaalis valdkonna „Dokumendid“ alt vahelehel „Saabunud“. Teavitust ei saadeta taotlejale, kelle toetust ei vähendata.

Taotlus jäetakse rahuldamata, kui:

- taotlusaluste või nõuetele vastavate alade kogupindala on väiksem kui konkreetse toetuse minimaalne toetusõiguslik pind ([ELÜPS](#) §79);
- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 20% suurema pindala, sel juhul jääb ta kultuurigrupi osas toetusest ilma. Kui erinevus on üle 50%, arvatakse taotleja lisaks veel üks kord järgneva kolme aasta jooksul toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses;
- taotleja ei vasta vähemalt ühel kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele.
- taotleja rikub konkreetse toetuse baas- või toetatavaid nõudeid ulatuses, mis üksi või koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini;
- HPK nõuete rikkumise äärmusliku ulatuse, raskusastme või kestvuse korral või kui esineb korduvaid ränki nõuete rikkumisi, jäetakse taotlus lisaks taotlusaastale ka järgmisel aastal rahuldamata toetuste osas, millele nõuetele vastavuse nõuded kehtivad.

9. TOETUSE MAKSMINE

MAK 2014–2020 pindalatoetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2019. a.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume taotlejal kohe PRIAt teavitada. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Andmeid on võimalik muuta uue e-PRIA iseteeninduskeskkonna <http://www.pria.ee/et/ePRIA> teenuses „Kliendi andmed“.

Vana e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on igal taotlejal võimalik vaadata oma kõige täpsemat ja uuemat finantssuhete seisu PRIAga. Näha saab kliendile tehtud/tehtavaid makseid ja

kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaikumisi toodud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud ka need maksed, mis tehakse tulevikus (makse kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Sel kuupäeval, kui PRIA finantsosakond on omalt poolt tellinud riigikassast raha kliendile väljamakseks (reeglina 2-7 päeva jooksul), saab väljamakse kuupäev kliendile e-PRIAs nähtavaks. Kui kuupäev on e-PRIAs nähtav, siis sel päeval ka toetusraha kliendi arvele laekub.

Põllumajandustoetuste maksustamisest saab infot Eesti Maksu- ja Tolliametilt.

10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE

Kui te ei ole PRIA otsusega nõus, on teil võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 kalendripäeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010. Vaide põhjal vaadatakse taotlus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse teid kirjalikult.

Tulenevalt [haldusmenetluse seaduse](#) § 76 lõikes 2 sätestatu kohaselt märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingi sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaidele kirjutab alla selle esitaja või tema esindaja. Vaide esitaja esindaja lisab volikirja või muu volitust tõendava dokumendi, kui seda ei ole varem esitatud.

11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

Kohustus(t)e lõpetamisest seoses põllumajandusliku tegevuse lõpetamisega tuleb PRIAt teavitada vabas vormis avaldusega taotluste vastuvõtmise perioodil 2.–21. maini 2018. [ELÜPS](#) § 111 lg 5 alusel jäetakse toetus taotlejalt tagasi nõudmata, kui tagasinõutav summa ei ületa 100 eurot.

Tulenevalt kehtivatest põllumassiivi identifitseerimissüsteemi ajakohastamise nõuetest (kord 2 aasta jooksul tehakse uued ortofotod) ja kohapealse kontrolli valimi suurusest (5% taotlejatest), on kehtestatud alusetult väljamakstud toetussummade tagasinõudmiseks kuni 10-aastane tähtaeg. Tagasimakse kohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil pädev asutus toetuse saajat esimest korda makse alusetusest teavitab, on pikem kui kümme aastat.

12. TOETUSE ANDMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE

Toetuse saaja on kohustatud teavitama avalikkust toetuse andmisest ja kasutamisest, et asjakohane toetatav objekt või tegevus on viidud ellu või viiakse ellu Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist. Juhul kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht, tuleb sellel avaldada MAK logo ja Euroopa Liidu embleem ning esitada objekti või

tegevuse lühikirjeldus. Toetuse teavitamisega seonduv on reguleeritud [maaeluministri 22.12.2015 määrusega nr 26](#). Täiendav info on PRIA kodulehel http://www.pria.ee/et/oluline-info/vaade/tahistamine/mak_uus/

13. MAKi TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks määruse nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

13.1. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus \(ELÜPS\)](#)
- Maaeluministri 12. veebruari 2018. a määrus nr 8 „[2018. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused](#)“
- Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrus nr 38 „[Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus](#)”
- Põllumajandusministri 10. märtsi 2015. a määrus nr 22 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi piiripunktide määramise, põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala ning põllumassiivil asetsevate maastikuelementide määramise ja korra ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise kord](#)“
- Põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)”
- Maaeluministri 22. detsembri 2015. a määrus nr 26 „[Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)“
- [Looduskaitse seadus](#)
- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadus](#)
- [Veeseadus](#)

13.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1305/2013](#), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548);
- [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus \(EL\) nr 1306/2013](#) ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/200, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607);
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 809/2014](#), 17. juuli 2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega;
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 640/2014](#), 11. märts 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse

süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas;

[Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 808/2014](#), milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68).

13.3. Muud dokumendid

- European Commission guidance document ([DSCG-2014-32 FINAL- Rev3 FINAL](#)) ON-THE-SPOT CHECKS ACCORDING TO ART. 24, 25, 26, 27, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 OF REGULATION (EU) NO 809/2014 AS AMENDED BY REGULATION (EU) 2015/2333 CLAIM YEAR 2017, GUIDANCE FOR ON-THE-SPOT CHECKS (OTSC) AND AREA MEASUREMENT1;
- European Commission guidance document ([DSCG-2014-33 FINAL - Rev 4 FINAL](#)) ON THE LAND PARCEL IDENTIFICATION SYSTEM (LPIS) UNDER ARTICLES 5, 9 AND 10 OF COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) NO 640/2014 AND ON THE ESTABLISHMENT OF THE EFA-LAYER REFERRED TO IN ARTICLE 70(2) OF REGULATION (EU) NO 1306/2013 CLAIM YEAR 2017 ONWARDS;

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee. Euroopa Liidu õigusaktidega kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>. Eesti maaelu arengukavaga 2014–2020 saab tutvuda Maaeluministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.